

ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

ή

«Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής»

ΟΔΗΓΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΗ

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ελληνικό Δημόσιο

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΕΠΕΑΕΚ)
ΜΕΤΡΟ 1.1 – ΕΝΕΡΓΕΙΑ 1.1.3 – ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΑΞΕΩΝ 1.1.3.α**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ

**ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΙΣΗ
12 ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ-ΑΝΙΧΝΕΥΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ (ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ)
ΤΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ**

ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ – ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

**Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Εργαστήριο Γνωστικής Ανάλυσης της Μάθησης,
Γλώσσας και Δυσλεξίας**

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΡΓΟΥ

Καθηγητής Κων/νος Δ. Πόρποδας

ΥΠΟΕΡΓΟ 2

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ Φ.Π.Ψ., ΤΟΜΕΑΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ**

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΠΟΕΡΓΟΥ 2

Καθηγητής Ηλίας Γ. Μπεζεβέγκης

*Το έργο συγχρηματοδοτείται
από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ελληνικό Δημόσιο*

ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

ή

«Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής»

Χρυσή Χατζηχρήστου
Φωτεινή Πολυχρόνη
Ηλίας Μπεζεβέγκης
Κωνσταντίνος Μυλωνάς

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΟΔΗΓΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
— ΕΠΕΑΕΚ —

**Χρυσή Χατζηχρήστου
Φωτεινή Πολυχρόνη
Ηλίας Μπεζεβέγκης
Κωνσταντίνος Μυλωνάς**

*Εργαλείο ψυχοκοινωνικής προσαρμογής παιδιών
προσχολικής και σχολικής ηλικίας
ή
«Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής»*

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών / Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας / Τομέας Ψυχολογίας
Πανεπιστημιόπολη, 15784 Αθήνα
Τηλ.: 210 7277529 • Fax: 210 7277534
E-mail: ebesev@psych.uoa.gr

Περιεχόμενα

ΜΕΡΟΣ 1	
Γενικές οδηγίες και προϋποθέσεις για τη χορήγηση του Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής	9
Συνοπτική περιγραφή του Τεστ	9
Ηλικίες των παιδιών που καλύπτει το Τεστ	10
Υλικό εξέτασης	10
Οδηγίες για την κλίμακα του εκπαιδευτικού	10
Οδηγίες για την κλίμακα αυτοαναφοράς	11
Ατομικά στοιχεία του παιδιού	11
Ειδιότητες του προσωπικού που χρησιμοποιεί το Τεστ	12
Πιστοποιητικό Επάρκειας / Επιμόρφωσης	12
ΜΕΡΟΣ 2	
Οδηγίες για τη χορήγηση και βαθμολόγηση του Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής	13
Διαδικασία χορήγησης του Τεστ	13
<i>Κλίμακα του εκπαιδευτικού</i>	13
<i>Κλίμακα αυτοαναφοράς</i>	14
Βαθμολόγηση του Τεστ	15
Μετατροπή σε τυπικούς βαθμούς	17
Συμπλήρωση του Φυλλαδίου Εξέτασης	20
Δομή και κατασκευή του Ψυχοδιαγνωστικού Διαγράμματος	21
ΜΕΡΟΣ 3	
Ερμηνεία των αποτελεσμάτων του Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής	23
Παραδείγματα αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του Τεστ	24
ΜΕΡΟΣ 4	
Στάθμιση και μετρικά χαρακτηριστικά του Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής	35
Πιλοτική έρευνα	35
Κλίμακα Εκπαιδευτικού για παιδιά προσχολικής ηλικίας	35

Κλίμακα Εκπαιδευτικού για παιδιά σχολικής ηλικίας.....	35
Κλίμακα αυτοαναφοράς	36
Στάθμιση και μετρικά χαρακτηριστικά του Τεστ	38
Ταυτότητα έρευνας	38
Δείγμα στάθμισης	38
Κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά προσχολικής ηλικίας	39
Κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά σχολικής ηλικίας	40
Κλίμακα αυτοαναφοράς	42
Εγκυρότητα αντιπροσωπευτικού περιεχομένου	43
Διαθέσιμες μετρήσεις	44
Κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά προσχολικής ηλικίας	44
Κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά σχολικής ηλικίας	46
Κλίμακα αυτοαναφοράς	48
Διαδικασίες διασφάλισης της ποιότητας και ποιοτικός έλεγχος συλλογής και καταχώρισης στοιχείων	50
Μετρικά χαρακτηριστικά του Τεστ	52
Βασικοί στατιστικοί δείκτες	52
Κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά προσχολικής ηλικίας	52
Κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά σχολικής ηλικίας	53
Κλίμακα αυτοαναφοράς	58
Δείκτες διαφοροποίησης	58
Κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά προσχολικής ηλικίας	58
Κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά σχολικής ηλικίας	61
Κλίμακα αυτοαναφοράς	66
Δείκτες αξιοπιστίας και μετρικά σφάλματα	69
Κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά προσχολικής ηλικίας	69
Κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά σχολικής ηλικίας	72

Κλίμακα αυτοαναφοράς	76
Στοιχεία εγκυρότητας εξωτερικού κριτηρίου	78
Κλίμακες εκπαιδευτικού	78
Αναλύσεις παραγόντων	81
Κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά προσχολικής ηλικίας	81
Κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά σχολικής ηλικίας	84
Κλίμακα αυτοαναφοράς	88

ΜΕΡΟΣ 5

Πίνακες τυπικών βαθμών του Τεστ

Πίνακες Τυπικών βαθμών για παιδιά προσχολικής ηλικίας	91
Πίνακας 5.1. Τυπικοί Βαθμοί: Επιμέρους Διαστάσεις Κοινωνικής Επάρκειας, Σχολικής Επάρκειας και Συναισθηματικής Επάρκειας	91
Πίνακας 5.2. Τυπικοί Βαθμοί: Επιμέρους Διαστάσεις Προβλημάτων Συμπεριφοράς και Συνολικές Υποκλίμακες Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής	93
Πίνακες Τυπικών Βαθμών για παιδιά σχολικής ηλικίας.....	95
Πίνακας 5.3. 6:0:0 έως 7:11:30 Τυπικοί Βαθμοί: Επιμέρους Διαστάσεις Κοινωνικής Επάρκειας, Σχολικής Επάρκειας και Συναισθηματικής Επάρκειας	95
Πίνακας 5.4. 6:0:0 έως 7:11:30 Τυπικοί Βαθμοί: Επιμέρους Διαστάσεις Προβλημάτων Συμπεριφοράς και Συνολικές Υποκλίμακες Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής	97
Πίνακας 5.5. 8:0:0 έως 9:11:30 Τυπικοί Βαθμοί: Επιμέρους Διαστάσεις Κοινωνικής Επάρκειας, Σχολικής Επάρκειας και Συναισθηματικής Επάρκειας	99
Πίνακας 5.6. 8:0:0 έως 9:11:30 Τυπικοί Βαθμοί: Επιμέρους Διαστάσεις Προβλημάτων Συμπεριφοράς και Συνολικές Υποκλίμακες Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής	101
Πίνακας 5.7. 10:0:0 έως 11:11:30 Τυπικοί Βαθμοί: Επιμέρους Διαστάσεις Κοινωνικής Επάρκειας, Σχολικής Επάρκειας και Συναισθηματικής Επάρκειας	103

Πίνακας 5.8. 10:0:0 έως 11:11:30 Τυπικοί Βαθμοί: Επιμέρους Διαστάσεις Προβλημάτων Συμπεριφοράς και Συνολικές Υποκλίμακες Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής	105
Πίνακες Τυπικών Βαθμών: Κλίμακα αυτοαναφοράς	107
Πίνακας 5.9. Τυπικοί Βαθμοί: Επιμέρους Διαστάσεις Κοινωνικής Επάρκειας, Σχολικής Επάρκειας και Συναισθηματικής Επάρκειας	107
Πίνακας 5.10. Τυπικοί Βαθμοί: Επιμέρους Διαστάσεις Προβλημάτων Συμπεριφοράς και Αυτοαντίληψης	109
Πίνακας 5.11 Τυπικοί Βαθμοί: Συνολικοί δείκτες για τις πέντε υποκλίμακες	111

**ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ
ΤΟΥ ΤΕΣΤ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ**

Στο παρόν κεφάλαιο περιγράφονται γενικές οδηγίες που πρέπει να τηρούνται και συγκεκριμένες προϋποθέσεις που πρέπει να εξασφαλίζονται κατά τη χορήγηση του «Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας» (Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής), για να μην διακυβεύεται η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων. Στη συνέχεια περιγράφεται η διαδικασία χορήγησης και οι οδηγίες και τα κριτήρια βαθμολόγησης, για τη συμπλήρωση του φυλλαδίου εξέτασης και τη συγκεντρωτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων του τεστ. Στο επόμενο μέρος παρουσιάζεται η ερμηνεία των αποτελεσμάτων του τεστ. Τέλος, παρουσιάζονται τα δεδομένα της στάθμισης και οι πίνακες τυπικών βαθμών.

Η χορήγηση και βαθμολόγηση μιας κλίμακας αξιολόγησης είναι μια διαδικασία που απαιτεί μεγάλη προσοχή. Από αυτήν εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η αξιοπιστία των αποτελεσμάτων της εξέτασης. Οι οδηγίες που έχουν καθοριστεί λεπτομερώς πρέπει να ακολουθούνται με συνέπεια κάθε φορά που χορηγείται το συγκεκριμένο τεστ. Διαφορετικά, τα αποτελέσματα δεν θα είναι συγκρίσιμα, επομένως και μη ερμηνεύσιμα. Ο ειδικός, θα πρέπει, πριν αρχίσει να χρησιμοποιεί το τεστ, να διαβάσει προσεκτικά και να μάθει να εφαρμόζει τη διαδικασία αυτή σε όλες τις λεπτομέρειές της μετά από επιμόρφωση.

Η προκαθορισμένη αυτή διαδικασία χορήγησης και βαθμολόγησης του τεστ περιλαμβάνει γενικές και ειδικές οδηγίες που αφορούν και διέπουν τη διαδικασία χορήγησης και των τριών κλιμάκων του Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής.

Στο κεφάλαιο αυτό, μετά από μια σύντομη περιγραφή του Τεστ, περιγράφονται οι γενικές οδηγίες χορήγησης και βαθμολόγησης οι οποίες αναφέρονται στις χωροχρονικές συνθήκες της αξιολόγησης, στην ψυχολογική προετοιμασία του παιδιού, στην ατμόσφαιρα της εξέτασης, στο απαιτούμενο υλικό εξέτασης, στην απαιτούμενη ψυχομετρική κατάρτιση του εξεταστή κ.τ.λ.

Συνοπτική περιγραφή του Τεστ

Το Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας, έχει ως στόχο να εντοπίσει δεξιότητες ή δυσκολίες στον κοινωνικό και τον συναισθηματικό τομέα καθώς και στη σχολική προσαρμογή. Επιχειρεί επίσης να ανιχνεύσει προβλήματα

στη διαπροσωπική και ενδοπροσωπική προσαρμογή παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας. Το τεστ απαρτίζεται από τρεις επιμέρους κλίμακες: οι δύο κλίμακες απευθύνονται σε εκπαιδευτικούς και αφορούν παιδιά προσχολικής ηλικίας (4-6 ετών) και σχολικής ηλικίας (7-12 ετών), και η τρίτη είναι η κλίμακα αυτοαναφοράς που συμπληρώνεται από τους ίδιους τους μαθητές ηλικίας 10-12 ετών (Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού). Όταν το τεστ χορηγείται σε εκπαιδευτικούς και αφορά παιδιά Ε΄ και Στ΄ τάξης συνιστάται να χορηγείται και η κλίμακα αυτοαναφοράς στους ίδιους μαθητές για να υπάρχει η δυνατότητα συγκριτικής αξιολόγησης των αποτελεσμάτων.

Ηλικίες των παιδιών που καλύπτει το Τεστ

Το τεστ καλύπτει τις ηλικίες από 4 έως 12 έτη, δηλαδή από το νηπιαγωγείο μέχρι και την Στ΄ τάξη του δημοτικού σχολείου. Η κλίμακα του εκπαιδευτικού για παιδιά προσχολικής ηλικίας αφορά τις ηλικίες από 4 έως 6 έτη. Η κλίμακα αυτοαναφοράς απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 10-12 έτη. Η κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά σχολικής ηλικίας αφορά μαθητές ηλικίας 6-12 ετών.

Σημείωση: Τα ηλικιακά όρια 6-12 έτη αντιστοιχούν σε ακριβείς ηλικίες 6:0:0 (έτη: μήνες: ημέρες) έως 11:11:30 όπου το 11:11:30 σηματοδοτεί τη συνήθη μέση ηλικία τέλους φοίτησης από το δημοτικό και στοιχεί στη συμβατικότητα «12 έτη».

Υλικό εξέτασης

Το υλικό που απαρτίζει το τεστ αποτελείται από το «Φυλλάδιο Εξέτασης» που συμπληρώνεται από τον εκπαιδευτικό ή το παιδί, αντίστοιχα, και τα τεύχη «Οδηγός Εξεταστή» και «Περιγραφή» του Τεστ. Το υλικό αυτό είναι τοποθετημένο σε κουτί ειδικά κατασκευασμένο για το συγκεκριμένο τεστ. Το κουτί περιλαμβάνει επιπλέον αντίτυπα του Φυλλαδίου Εξέτασης προς συμπλήρωση.

Οδηγίες για την κλίμακα του εκπαιδευτικού

Οι δύο κλίμακες που αφορούν παιδιά 4-6 και 7-12 ετών συμπληρώνονται αντίστοιχα από εκπαιδευτικούς παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας. Οι εκπαιδευτικοί συμπληρώνουν την κλίμακα για κάθε παιδί ατομικά, ιδιαίτερα για παιδιά που θεωρείται ότι βρίσκονται σε κίνδυνο για εμφάνιση μαθησιακών και ψυχοκοινωνικών δυσκολιών. Προϋπόθεση είναι ο εκπαιδευτικός να γνωρίζει το παιδί τουλάχιστον 2-3 μήνες πριν τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, αφού πρέπει να περιγράψει, όσο το δυνατόν καλύτερα, τη συμπεριφορά του παιδιού στο καθημερινό πρόγραμμα του σχολείου. Είναι

σημαντικό να ζητηθεί από τον εκπαιδευτικό να συμπληρώσει όλες τις ερωτήσεις και να μην αφήσει ερωτήσεις αναπάντητες καθώς αυτό δυσχεραίνει την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Συνιστάται η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου να γίνεται στο σχολείο.

Η κλίμακα του εκπαιδευτικού περιλαμβάνει 113 ερωτήσεις-προτάσεις για παιδιά προσχολικής ηλικίας και 112 ερωτήσεις-προτάσεις για παιδιά σχολικής ηλικίας. Οι ερωτήσεις αυτές συνθέτουν τέσσερις (4) υποκλίμακες: κοινωνική επάρκεια, σχολική επάρκεια, συναισθηματική επάρκεια, και προβλήματα συμπεριφοράς.

Οδηγίες για την κλίμακα αυτοαναφοράς

Η κλίμακα αυτοαναφοράς, απευθύνεται στους μαθητές και τις μαθήτριες 10-12 ετών (Ε΄ και Στ΄ τάξης) και συμπληρώνεται από τα ίδια τα παιδιά. Μπορεί να συμπληρωθεί ατομικά από το παιδί ή ομαδικά από όλη την τάξη συγχρόνως, ανάλογα με τους σκοπούς της χορήγησης.

Κατά τη χορήγηση του τεστ, γίνεται σαφές στο παιδί, ότι δεν πρόκειται για έλεγχο γνώσεων και πως δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις, ώστε να αποφευχθεί το «άγχος εξέτασης». Στο παιδί δίνεται η οδηγία να διαβάσει προσεκτικά τις προτάσεις και να είναι ειλικρινές στην περιγραφή της συμπεριφοράς του. Το κάθε παιδί συμπληρώνει μόνο του το τεστ με ηρεμία και προσοχή. Ακριβώς επειδή πρόκειται για κλίμακα αυτοαναφοράς, δεν μπορούν να θεωρηθούν έγκυρες οι απαντήσεις παιδιών που δυσανασχετούν στη συμπλήρωση ή δεν έχουν απαντήσει στην πλειοψηφία των ερωτήσεων. Επιπροσθέτως, παιδιά τα οποία έχουν χαμηλή λεκτική ικανότητα, οργανικές βλάβες ή οριακή νοημοσύνη, θα δυσκολευθούν στην συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ίσως χρειαστεί να διαβάσει ο ειδικός τις ερωτήσεις στο παιδί. Γενικά, θα πρέπει κατά τη διάρκεια της συμπλήρωσης να υπάρχει ησυχία στο χώρο και, αν η χορήγηση είναι ομαδική, συνιστάται να γίνεται κατά τις πρώτες ώρες διδασκαλίας, όταν τα παιδιά είναι περισσότερο συγκεντρωμένα και ξεκούραστα.

Η κλίμακα αυτοαναφοράς περιλαμβάνει 115 ερωτήσεις-προτάσεις. Αρχικώς ήταν διαθέσιμες 117 μετρήσεις, αλλά δύο από αυτές εξαιρέθηκαν στην πορεία. Οι ερωτήσεις αυτές συνθέτουν πέντε (5) υποκλίμακες: κοινωνική επάρκεια, σχολική επάρκεια, συναισθηματική επάρκεια, αυτοαντίληψη, και προβλήματα συμπεριφοράς.

Ατομικά στοιχεία του παιδιού

Στην πρώτη σελίδα του Φυλλαδίου Εξέτασης υπάρχει ειδικός

χώρος καταχώρισης των ατομικών στοιχείων του παιδιού. Τα στοιχεία αυτά αναφέρονται σε δημογραφικές πληροφορίες για την «ταυτότητα» του παιδιού, σε στοιχεία από το εξελικτικό ιστορικό του, καθώς και σε σχόλια-παρατηρήσεις του Εξεταστή για τη γενικότερη συμπεριφορά και τις αντιδράσεις του παιδιού κατά την εξέταση. Ο Εξεταστής καλείται κάθε φορά να συμπληρώνει τα ζητούμενα στοιχεία.

Ειδικότητες του προσωπικού που χρησιμοποιεί το Τεστ

Η χορήγηση, η βαθμολόγηση και η ερμηνεία των αποτελεσμάτων του Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής, απαιτεί **εξειδικευμένες γνώσεις και συστηματική πρακτική εξάσκηση**. Η βάση γνώσεων που ένας ψυχολόγος (ιδιαίτερα ένας σχολικός ψυχολόγος) κατέχει αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση και ερμηνεία του Τεστ, κατόπιν σχετικής επιμόρφωσης-κατάρτισης (βλ. τεύχος «Περιγραφή», κεφ. VI).

Ο ειδικός παιδαγωγός, μπορεί να χορηγεί και να βαθμολογεί τις Κλίμακες, μετά από σχετική επιμόρφωση-κατάρτιση. Για την ερμηνεία των αποτελεσμάτων, τη σύγκριση της επίδοσης με την επίδοση σε άλλες κλίμακες και τεστ, καθώς και τη συσχέτιση της Κλίμακας με πιθανές μαθησιακές δυσκολίες, θα πρέπει να απευθύνεται σε ειδικά καταρτισμένο ψυχολόγο στο πλαίσιο διεπιστημονικής συνεργασίας.

Πιστοποιητικό Επάρκειας / Επιμόρφωσης

Το Πιστοποιητικό Επάρκειας για το Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής θα χορηγείται σε ειδικούς που **αποδεδειγμένα** έχουν αποκτήσει τις απαιτούμενες δεξιότητες για τη χορήγηση, βαθμολόγηση και ψυχοπαιδαγωγική ερμηνεία των αποτελεσμάτων της εξέτασης. Για την απόκτηση των απαιτούμενων δεξιοτήτων, είναι αναγκαία η παρακολούθηση σεμιναρίου επιμόρφωσης και κατάρτισης ως προς τη χορήγηση του Τεστ.

Το Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης για το Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής θα χορηγείται σε εκπαιδευτικούς, μετά την παρακολούθηση σεμιναρίου, με στόχο τη συμμετοχή τους στο σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων παρέμβασης.

Η οργάνωση και πραγματοποίηση της **επιμόρφωσης** του προσωπικού στη χρήση και ερμηνεία των διερευνητικών-ανιχνευτικών εργαλείων αποτελεί μέρος του παρόντος ΕΠΕΑΕΚ.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΤΕΣΤ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Διαδικασία χορήγησης του Τεστ

Κλίμακα του εκπαιδευτικού

Η σωστή χορήγηση και βαθμολόγηση του τεστ απαιτεί εκ μέρους του ειδικού, προηγούμενη επισταμένη μελέτη του Οδηγού Έξεταστή. Όσον αφορά στους εκπαιδευτικούς που συμπληρώνουν το τεστ, αν κάποιος παραλείπει να απαντήσει σε κάποια ερώτηση, πρέπει να του ζητηθεί να τη συμπληρώσει. Σε περίπτωση που ο εκπαιδευτικός δεν έχει σχηματίσει γνώμη για τη συμπεριφορά του παιδιού που περιγράφει μια συγκεκριμένη ερώτηση, την παραλείπει. Αν παραλείπει να απαντήσει σε μεγάλο αριθμό ερωτήσεων, τότε ο ειδικός θα πρέπει να είναι εξαιρετικά επιφυλακτικός στην αξιολόγηση και ερμηνεία του παρόντος τεστ.

Πριν από τη χορήγηση, δίνονται προφορικά σύντομες πληροφορίες για το σκοπό του τεστ, και οδηγίες για τη συμπλήρωσή του.

Οδηγίες

Σκοπός του συγκεκριμένου τεστ είναι η αξιολόγηση της προσαρμογής του παιδιού στο σχολείο. Το τεστ περιλαμβάνει έναν κατάλογο προτάσεων που περιγράφουν πλευρές της κοινωνικής, συναισθηματικής και σχολικής προσαρμογής, καθώς και της γενικότερης συμπεριφοράς των παιδιών προσχολικής/σχολικής ηλικίας. Οι απαντήσεις σας θα βοηθήσουν να εντοπιστούν θετικές και αρνητικές πλευρές της προσαρμογής του παιδιού, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η διαδικασία μάθησης και προσαρμογής και να προληφθεί η εμφάνιση πιθανών δυσκολιών στη σχολική πορεία του παιδιού.

Χρησιμοποιήστε ένα ερωτηματολόγιο για να περιγράψετε τη συμπεριφορά ενός παιδιού κάθε φορά. Σκεφθείτε τη συμπεριφορά του συγκεκριμένου παιδιού που θα περιγράψετε, κατά τους τελευταίους 2-3 μήνες. Διαβάσετε προσεκτικά καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις και βάλτε σε κύκλο τον αριθμό που δηλώνει πόσο η συμπεριφορά αυτή ταιριάζει στο παιδί, δηλαδή πόσο τον/την αντιπροσωπεύει.

Είναι πολύ σημαντικό ο ειδικός να είναι εξοικειωμένος με τη δεοντολογία της χορήγησης τεστ (βλ. τεύχος «Περιγραφή» του τεστ), να αναπτύξει μια σχέση εμπιστοσύνης με τον εκπαιδευτικό κατά τη διάρκεια της χορήγησης και να παρέχει ανατροφοδότηση για τα αποτελέσματα του τεστ μετά τη χορήγηση.

Κλίμακα αυτοαναφοράς

Για την κλίμακα αυτοαναφοράς, η οποία συμπληρώνεται από τους μαθητές, ισχύουν όσα και για το αντίστοιχο ερωτηματολόγιο για τον εκπαιδευτικό. Η διαφορά είναι ότι, επειδή τα παιδιά αξιολογούν τον εαυτό τους, πρέπει να τους απευθυνθεί ειδική σύσταση ώστε, όσο το δυνατό, να απαντούν ειλικρινά. Η χορήγηση, είτε ομαδική είτε ατομική, πρέπει να πραγματοποιείται σε ήσυχο περιβάλλον, σχετικά απαλλαγμένο από διασπάσεις. Στην περίπτωση της ατομικής χορήγησης (για παιδιά με δυσκολίες), για να αποφεύγονται κοινωνικά αποδεκτές απαντήσεις, ο εξεταστής διαβάξει απλώς τις ερωτήσεις, καθώς το παιδί έχει μπροστά του και απαντά το δικό του ερωτηματολόγιο (αυτό διευκολύνει και μαθητές που έχουν αναγνωστικές δυσκολίες). Επιπλέον, ο ειδικός θα πρέπει κάθεται σε απόσταση από το παιδί, έτσι ώστε να του δίνει την ελευθερία να απαντά ανεπηρέαστο.

Πριν από τη χορήγηση, δίνονται προφορικά σύντομες πληροφορίες για το σκοπό του τεστ, και οδηγίες για τη συμπλήρωσή του:

Οδηγίες

Σκοπός του ερωτηματολογίου που έχεις μπροστά σου είναι να καταλάβουμε πως αισθάνονται και πως σκέφτονται παιδιά της ηλικίας σου. Οι πληροφορίες αυτές θα βοηθήσουν ώστε να κατανοήσουμε καλύτερα πως θα είσαι πιο χαρούμενος/η, ικανοποιημένος/η και αποτελεσματικός/ή στο σχολείο.

Δεν πρόκειται για εξέταση, ούτε για τεστ με «σωστές» ή «λανθασμένες» απαντήσεις, αφού κάθε παιδί είναι διαφορετικό από τα άλλα. Συμπλήρωσε πρώτα τις παρακάτω πληροφορίες.

Διάβασε προσεκτικά καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις και βάλε σε κύκλο τον αριθμό που δηλώνει πόσο η συμπεριφορά αυτή ισχύει για σένα, δηλαδή πόσο σε αντιπροσωπεύει. Αν αλλάξεις γνώμη για μια απάντηση, μπορείς να τη διαγράψεις και να βάλεις σε κύκλο μια άλλη επιλογή.

Είναι σημαντικό να τονιστεί με έμφαση ότι δεν υπάρχουν σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις (είναι προτιμότερο να μη χρησιμοποιηθεί καθόλου ο όρος τεστ), ότι οι απαντήσεις τους δεν θα επηρεάσουν τους βαθμούς στο σχολείο και ότι θα διατηρηθεί η εμπιστευτικότητα των απαντήσεων. Εκτός από αυτές τις οδηγίες, κατά τη διάρκεια της συμπλήρωσης, συνήθως δεν δίνονται περαιτέρω διευκρινίσεις, εκτός αν δεν έχουν γίνει κατανοητές κάποιες ερωτήσεις. Τα παιδιά

ενθαρρύνονται να απαντούν σε όλες τις ερωτήσεις καθώς η ύπαρξη κενών δυσκολεύει την επεξεργασία και την ερμηνεία του τεστ.

Δεν υπάρχει χρονικός περιορισμός για τη συμπλήρωση του τεστ, παρόλο που η διάρκειά της έχει υπολογιστεί στα 45 λεπτά περίπου. Σε περίπτωση αναγνωστικών δυσκολιών του παιδιού, ενδέχεται να χρειαστεί περισσότερος χρόνος. Εάν υπάρχουν μεγάλου βαθμού αναγνωστικές δυσκολίες, μπορούν να διαβάζονται οι ερωτήσεις του τεστ στον εξεταζόμενο ατομικά. Κατά την ομαδική χορήγηση, μπορεί, επίσης, ο εξεταστής να επιλέξει να διαβάσει μεγαλόφωνα τις προτάσεις σε ολόκληρη την τάξη, ενώ τα παιδιά έχουν μπροστά τους το τεστ. Σε περίπτωση που ένα παιδί συμπληρώσει το τεστ σε πολύ σύντομο χρόνο (π.χ. 10 λεπτά), τότε αυτό ίσως σημαίνει ότι έχει απαντήσει τυχαία. Αντίθετα, σε περίπτωση καθυστέρησης στη συμπλήρωση, ίσως αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν δυσκολίες στην ανάγνωση ή στην κατανόηση των προτάσεων. Ο ειδικός πρέπει να είναι παρών σε όλη τη διάρκεια της συμπλήρωσης του τεστ.

Όταν χορηγείται η κλίμακα αυτοαναφοράς, συνιστάται η συμπλήρωση της αντίστοιχης κλίμακας από τον εκπαιδευτικό της τάξης, για να υπάρχει η δυνατότητα συγκριτικής αξιολόγησης των αποτελεσμάτων από τον ειδικό.

Βαθμολόγηση του Τεστ

Το τεστ βαθμολογείται σε επίπεδο διάστασης (14, 14 και 15 διαστάσεις για τις κλίμακες προσχολικής, σχολικής ηλικίας και κλίμακας αυτοαναφοράς αντίστοιχα) και σε επίπεδο υποκλίμακας (4 υποκλίμακες για τις κλίμακες της προσχολικής και σχολικής ηλικίας και 5 για την κλίμακα αυτοαναφοράς).

Κάθε πρόταση αξιολογείται με 5βαθμη κλίμακα μέτρησης τύπου *Likert*, από το 1=καθόλου έως το 5=παρα πολύ, που δηλώνει σε ποιο βαθμό ισχύει η συγκεκριμένη συμπεριφορά για το παιδί. Η συνολική βαθμολογία για κάθε διάσταση του τεστ είναι συνάρτηση του αριθμού των προτάσεων τις οποίες αυτή περιέχει. Αντίστοιχα, η συνολική βαθμολογία κάθε υποκλίμακας είναι συνάρτηση των συνολικών βαθμών των διαστάσεων από τις οποίες αυτή απαρτίζεται. Για παράδειγμα, η διάσταση «Διαπροσωπική επικοινωνία» της υποκλίμακας «Κοινωνική Επάρκεια» στην κλίμακα του εκπαιδευτικού για παιδιά προσχολικής ηλικίας περιέχει 13 ερωτήσεις, οπότε προκύπτει ότι η μέγιστη βαθμολογία που μπορεί να λάβει το παιδί είναι 65, δηλαδή 13×5 (που είναι η μέγιστη βαθμολογία στην 5βαθμη κλίμακα μέτρησης), και

η ελάχιστη βαθμολογία είναι 13, δηλαδή 13 προτάσεις × 1 (που είναι η ελάχιστη βαθμολογία στην 5βαθμη κλίμακα μέτρησης. Στο «Φυλλάδιο Εξέτασης» (Φ.Ε.) παρατίθεται η Κλείδα για τη βαθμολόγηση των διαστάσεων και των υποκλιμάκων του τεστ, όπως προέκυψε από την στάθμιση του εργαλείου, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η καταχώριση των δεδομένων.

Πριν τη βαθμολόγηση του τεστ, κυρίως της αυτοαναφοράς, πρέπει να επισημανθεί ότι μια επισκόπηση του συμπληρωμένου πρωτοκόλλου είναι απαραίτητη, ώστε να διαπιστωθεί ότι δεν υπάρχουν πολλές αναπάντητες ερωτήσεις, ότι δεν υπάρχουν «συστηματικά» τυχαίες απαντήσεις (για παράδειγμα συνεχόμενες όμοιες απαντήσεις) κ.ο.κ.*

Αναλυτικότερα, τα βήματα που ακολουθούνται για τη βαθμολόγηση είναι τα εξής:

- Ο εξεταστής καταχωρίζει το βαθμό της απάντησης (από «1» έως «5») στα αντίστοιχα φατνία για την κάθε διάσταση και την κάθε υποκλίμακα ξεχωριστά (τα αντίστοιχα κλειδιά βρίσκονται στο Φ.Ε).

* Κατά την εξέταση μεμονωμένων περιπτώσεων (ατομική αξιολόγηση), υπάρχει η πιθανότητα το παιδί να μην απαντήσει σε όλες τις ερωτήσεις αυτοαναφοράς (και να μην υπάρχει η δυνατότητα επανερώτησής του) ή ο εκπαιδευτικός να αφήσει κάποιες ερωτήσεις αναπάντητες λόγω έλλειψης πληροφοριών. Στις περιπτώσεις αυτές, ο ειδικός, προκειμένου να αξιολογήσει το παιδί με βάση τον τυπικό βαθμό για κάθε διάσταση και υποκλίμακα, χρειάζεται τους αρχικούς βαθμούς, ακόμη και για τις διαστάσεις εκείνες στις οποίες παρατηρούνται οι ελλιπείς τιμές. Τους αρχικούς αυτούς βαθμούς είναι σε θέση να τους εκτιμήσει υπό δύο προϋποθέσεις: α) το ποσοστό των αναπάντητων ερωτήσεων εντός κάθε διάστασης δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 15% (π.χ. 2 στις 14 ερωτήσεις) και, β) οι διαστάσεις για τις οποίες παρατηρούνται ελλιπείς τιμές δε θα πρέπει να υπερβαίνουν σε αριθμό το 1/3 του συνολικού αριθμού των διαστάσεων της αντίστοιχης υποκλίμακας. Η διαδικασία εκτίμησης είναι η ακόλουθη: α) ο συνολικός βαθμός που προκύπτει με βάση τις έγκυρες απαντήσεις για τη διάσταση που περιέχει αναπάντητες ερωτήσεις διαιρείται με το πλήθος των έγκυρων αυτών απαντήσεων και, β) το πηλίκο πολλαπλασιάζεται με το πλήθος των ερωτήσεων της διάστασης αυτής σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Κλίμακας. Το γινόμενο είναι ο εκτιμώμενος Αρχικός Βαθμός για τη συγκεκριμένη διάσταση, ο οποίος μετατρέπεται περαιτέρω σε Τυπικό Βαθμό προκειμένου να τύχει ερμηνείας. Τέλος, εφόσον παρατηρούνται ελλιπείς τιμές σε μη-μεμονωμένες περιπτώσεις αξιολόγησης (π.χ. ερευνητικά δείγματα) και εφόσον το $N \geq 30$, η εκτίμηση των ελλিপών τιμών μπορεί να επιτευχθεί με στατιστικές μεθόδους όπως αυτή της μέγιστης πιθανοφάνειας ή αυτή των παλινδρομικών συναρτήσεων.

- Όπου απαιτείται **αντιστροφή** του βαθμού της ερώτησης (σημειώνεται με αστερίσκο στην Κλείδα που παρατίθεται στο Φ.Ε.) ο εξεταστής αντιστρέφει τους βαθμούς: για παράδειγμα αν η επιλογή στην 5βαθμη κλίμακα είναι το «2» τότε αυτό αντιστρέφεται σε «4» δηλαδή μεταβαίνει στην άλλη πλευρά της 5βαθμης κλίμακας. Αν η επιλογή είναι «5» γίνεται «1» κ.ο.κ. **Προσοχή!** η αντιστροφή γίνεται πριν την άθροιση των βαθμών.
- Κατόπιν, ο εξεταστής προχωρεί στην άθροιση των μονάδων για τις **διαστάσεις** του τεστ, οπότε προκύπτουν 14 αρχικοί βαθμοί για τα τεστ εκπαιδευτικών προσχολικής και σχολικής ηλικίας και 15 αρχικοί βαθμοί για το τεστ αυτοαναφοράς.
- Στη συνέχεια, ο εξεταστής προχωρεί στην άθροιση των μονάδων των διαστάσεων που απαρτίζουν την κάθε υποκλίμακα του τεστ. Έτσι, προκύπτουν 4 αρχικοί βαθμοί για τα τεστ εκπαιδευτικών προσχολικής και σχολικής ηλικίας (κοινωνική επάρκεια, σχολική επάρκεια, συναισθηματική επάρκεια και προβλήματα συμπεριφοράς) και 5 αρχικοί βαθμοί για την κλίμακα αυτοαναφοράς μαθητών Ε΄και Στ΄ τάξης (κοινωνική επάρκεια, σχολική επάρκεια, συναισθηματική επάρκεια, αυτοαντίληψη και προβλήματα συμπεριφοράς).
- Στη συνέχεια ο εξεταστής ανατρέχει στους πίνακες των **Τυπικών Βαθμών** και μετατρέπει τους αρχικούς βαθμούς σε τυπικούς βαθμούς (βλ. Μέρος 5).

Μετατροπή σε τυπικούς βαθμούς

Για να διευκολυνθεί η ερμηνεία των αποτελεσμάτων των τεστ, οι αρχικοί βαθμοί μετατρέπονται σε Τυπικούς Βαθμούς (Τ.Β.). Οι αρχικοί βαθμοί εκφράζονται σε πρωτογενείς μετρικές κλίμακες και δεν επιτρέπουν την εξαγωγή συμπερασμάτων για το αν μια συμπεριφορά του παιδιού είναι αναμενόμενη ή μη με βάση την ηλικία του. Επίσης, οι αρχικοί βαθμοί δεν επιτρέπουν τις συγκρίσεις μεταξύ των διαστάσεων ή/και μεταξύ των υποκλιμάκων. Για να γίνουν δυνατές οι αξιολογήσεις και οι συγκρίσεις πρέπει να πραγματοποιηθεί μετατροπή των αρχικών βαθμών σε δευτερογενείς μετρικές κλίμακες.

Για καθεμία από τις υποκλίμακες, οι αρχικοί βαθμοί μετατράπηκαν σε ισοδύναμους τυπικούς βαθμούς. Στο συγκεκριμένο τεστ χρησιμοποιήθηκαν οι T-τιμές, με μέσο όρο 50 και τυπική απόκλιση 10. Οι τιμές κυμαίνονται από 20 έως 80. Ένα πλαίσιο ερ-

μηνείας για τις T-τιμές είναι το εξής: βαθμοί μεταξύ 40-60 ανήκουν στη «μέση» αξιολογική κατηγορία, μεταξύ 60-70 ανήκουν στην «υψηλή» αξιολογική κατηγορία και βαθμοί υψηλότεροι από 70 ανήκουν στην «πολύ υψηλή» αξιολογική κατηγορία. Βαθμοί μεταξύ 40-30 ανήκουν στη «χαμηλή» αξιολογική κατηγορία και βαθμοί κάτω από 30 ανήκουν στην «πολύ χαμηλή» αξιολογική κατηγορία (βλ. το επόμενο κεφάλαιο «Ερμηνεία» για περαιτέρω ανάλυση). Σε γενικές γραμμές, βαθμολογία στα άνω ή κάτω όρια των παραπάνω τιμών σημαίνει ότι το παιδί έχει για παράδειγμα «οριακά υψηλή» ή «οριακά χαμηλή» επίδοση. **Προσοχή!** Ενώ για τις υποκλίμακες «Κοινωνική Επάρκεια», «Σχολική Επάρκεια», «Συναισθηματική Επάρκεια», υψηλές τιμές δηλώνουν καλή προσαρμογή, δηλαδή θετικές συμπεριφορές, για την υποκλίμακα «Προβληματική Συμπεριφορά», οι υψηλοί τυπικοί βαθμοί δηλώνουν έντονα προβλήματα.

Ο Πίνακας 2.1 παρουσιάζει τα αποτελέσματα για τις επιμέρους διαστάσεις και την υποκλίμακα «Σχολική Επάρκεια» για ένα παιδί 5 ετών και 10 μηνών.

Πίνακας 2.1. Αποτελέσματα για τις επιμέρους διαστάσεις και την υποκλίμακα «Σχολική Επάρκεια» για ένα παιδί ηλικίας 5 ετών και 10 μηνών

Διαστάσεις Υποκλίμακα	Αρχικοί Βαθμοί	Τυπικοί Βαθμοί
Κίνητρα	10	41
Οργάνωση/Σχεδιασμός	28	37
Σχολική Αποτελεσματικότητα	12	36
Σχολική προσαρμογή.	17	41
Σχολική Επάρκεια	67	38

Ο αρχικός βαθμός 28 στη διάσταση «Οργάνωση/Σχεδιασμός» της υποκλίμακας «Σχολική Επάρκεια» δεν επιτρέπει την εξαγωγή συμπεράσματος σχετικά με το κατά πόσον η συμπεριφορά αυτή του παιδιού είναι στο μέσο όρο, υψηλότερη από το μέσο όρο ή χαμηλότερη από το μέσο όρο. Επίσης, είναι αδύνατη η σύγκριση των αρχικών βαθμών διαφορετικών διαστάσεων, δηλαδή πόσο απέχουν στην πραγματικότητα οι αρχικοί βαθμοί 10 και 17 των

διαστάσεων «Κίνητρα» και «Σχολική Προσαρμογή». Η αριθμητική σύγκριση των δεικτών αυτών είναι χωρίς νόημα καθώς θα είναι σα να γίνεται σύγκριση του ύψους και το βάρους ενός ανθρώπου σε αριθμητικές τιμές.

Για το νήπιο του παραδείγματος, ανατρέχοντας στο Μέρος 5, Πίν. 5.1 φαίνεται ότι ο αρχικός βαθμός 28 αντιστοιχεί στον Τ.Β. 37, που σημαίνει ότι η επίδοση του νηπίου στην διάσταση «Οργάνωση/Σχεδιασμός» βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο. Το ίδιο παρατηρείται για τη συνολική βαθμολογία της υποκλίμακας «Σχολική Επάρκεια» (Τ.Β.=38).

Στο Μέρος 5 του παρόντος Οδηγού παρατίθενται 11 πίνακες Τυπικών Βαθμών. Συγκεκριμένα υπάρχουν δύο πίνακες τυπικών βαθμών για παιδιά προσχολικής ηλικίας (4-6 χρόνων), έξι πίνακες τυπικών βαθμών για παιδιά σχολικής ηλικίας (δύο πίνακες για κάθε ηλικιακή ομάδα, 6:0:0-7:11:30, 8:0:0-9:11:30, 10:0:0-11:11:30) και τρεις πίνακες τυπικών βαθμών για τα παιδιά Ε΄ και Στ΄ τάξης. Ο κάθε πίνακας έχει την εξής δομή:

- Στα δύο άκρα, δεξιά και αριστερά, ο πίνακας έχει δύο στήλες με την ένδειξη «Τ.Β.», όπου έχει καταχωρισθεί η μετρική κλίμακα των Τ-τιμών, με μέση τιμή το 50 και εκατέρωθεν τιμές έως το 20 προς τα κάτω και έως το 80 προς τα πάνω.
- Στο πάνω μέρος του κάθε πίνακα υπάρχουν στήλες με τις ονομασίες των διαστάσεων της κάθε κλίμακας, και ακολουθούν (στον ίδιο ή σε επόμενο πίνακα) στήλες με ονομασίες των υποκλιμάκων του τεστ.
- Στο εσωτερικό κάθε πίνακα, υπάρχουν οι αντίστοιχες στήλες (μια στήλη για κάθε διάσταση ή κάθε υποκλίμακα), οι οποίες περιέχουν τους αρχικούς βαθμούς.

Ο εξεταστής πρέπει να προσέξει ότι, μόνο για την περίπτωση των εκπαιδευτικών σχολικής ηλικίας, υπάρχουν τρεις Πίνακες Τυπικών Βαθμών, και ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα στην οποία βρίσκεται το παιδί θα πρέπει να ανατρέξει στον αντίστοιχο πίνακα.

Για να βρούμε τον Τ.Β. του παιδιού σε μία διάσταση ή μία υποκλίμακα, ακολουθούμε τα παρακάτω βήματα:

- Εντοπίζεται ο πίνακας που αντιστοιχεί στη μορφή του που χορηγήθηκε. Αν πρόκειται για την κλίμακα του εκπαιδευτικού για παιδιά σχολικής ηλικίας, με βάση την χρονολογική ηλικία του παιδιού, 6-8, 8-10,10-12 εντοπίζεται ο πίνακας που περιέχει τη συγκεκριμένη ηλικία του παιδιού. Εάν πρόκειται για την κλίμακα του εκπαιδευτικού παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας και την κλίμακα αυτοαναφοράς μαθητών Ε΄και Στ΄ τάξης εντοπίζονται οι πίνακες που περιέχουν τους αντίστοιχους Τ.Β.
- Στον πίνακα αυτόν, εντοπίζεται η στήλη που έχει, στο πάνω μέρος της τον τίτλο της συγκεκριμένης διάστασης ή της υποκλίμακας και καθέτως τη στήλη, ώσπου να συναντηθεί ο αρχικός βαθμός του παιδιού στην εν λόγω διάσταση ή στην εν λόγω υποκλίμακα.
- Στο εσωτερικό του πίνακα, οριζοντίως, βρίσκεται η σειρά του αρχικού βαθμού του παιδιού στην εν λόγω κλίμακα, έως στην αριστερή ή δεξιά στήλη του πίνακα όπου υπάρχουν οι Τ.Β.
- Ο ακέραιος αριθμός που βρίσκεται στο σημείο της συνάντησης της οριζόντιας σειράς με τον αρχικό βαθμό του παιδιού και της ακραίας στήλης του πίνακα είναι ο Τ.Β. του παιδιού στην διάσταση ή στην υποκλίμακα αυτή.

Συμπλήρωση του Φυλλαδίου Εξέτασης

Το Φ.Ε. είναι ένα 16σέλιδο έντυπο, το οποίο περιλαμβάνει τα ερωτήσεις-προτάσεις που πρέπει να απαντηθούν από τον εκπαιδευτικό-παιδί, την κλείδα βαθμολόγησης και το συγκεντρωτικό πίνακα όπου καταχωρίζεται η συνολική βαθμολογία.

Μετά την συμπλήρωση του τεστ από τον εκπαιδευτικό ή το παιδί, ο ειδικός προχωρεί στην συνολική βαθμολόγηση και συνοπτική καταγραφή των αποτελεσμάτων του τεστ, όπως περιγράφηκε παραπάνω.

Τα βήματα που ακολουθούνται για τη συμπλήρωση του Φ.Ε. είναι τα εξής:

Ο εξεταστής καταγράφει τους αρχικούς βαθμούς και τους τυπικούς βαθμούς για τις διαστάσεις και τις υποκλίμακες στους αντίστοιχους πίνακες-κλειδιά που βρίσκονται στις τελικές σελίδες του Φ.Ε.

Στη συνέχεια ο εξεταστής μεταφέρει τους βαθμούς αυτούς στο συγκεντρωτικό πίνακα.

Τέλος, ο εξεταστής σημειώνει τη θέση των T.B. στο Ψυχοδιαγνωστικό Διάγραμμα, δηλαδή στην γραφική παράσταση των αποτελεσμάτων του τεστ. Η γραφική παράσταση απεικονίζει τα αριθμητικά αποτελέσματα της αξιολόγησης, έτσι ώστε ο εξεταστής να έχει μια συνολική εικόνα του προφίλ της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής του παιδιού.

Δομή και κατασκευή του Ψυχοδιαγνωστικού Διαγράμματος

Στο Ψυχοδιαγνωστικό Διάγραμμα του Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής έχουν καταχωρισθεί τα εξής στοιχεία:

- Στην πρώτη αριστερά και στην τελευταία δεξιά στήλη, με την ένδειξη «Αξιολογική Κατηγορία» έχουν καταχωρισθεί οι πέντε κατηγορίες σύμφωνα με τους T.B. Ο διαφορετικός βαθμός σκίασης των ζωνών στο ψυχοδιαγνωστικό διάγραμμα δείχνει το διαφορετικό επίπεδο σοβαρότητας εμφάνισης μιας συμπεριφοράς. Τιμές στη «χαμηλή» ζώνη δηλώνουν ότι το παιδί αντιμετωπίζει δυσκολίες σε ένα συγκεκριμένο τομέα της ψυχοκοινωνικής του προσαρμογής και χρειάζεται παραπάνω διερεύνηση. Αντίστοιχα, τιμές στην υψηλή και πολύ υψηλή ζώνη δηλώνουν υψηλές ικανότητες στους τομείς αυτούς (το αντίστροφο βεβαίως ισχύει για τα προβλήματα συμπεριφοράς).
- Στη δεύτερη αριστερά και στην προτελευταία δεξιά στήλη, με την ένδειξη «T.B.», είναι καταχωρισμένοι οι τυπικοί βαθμοί, με τιμές που κυμαίνονται από 20 προς τα κάτω έως 80 προς τα άνω.
- Στις ενδιάμεσες στήλες, έχουν καταχωρισθεί οι 14 ή 15 διαστάσεις και οι 4 ή 5 υποκλίμακες ανάλογα με την κάθε κλίμακα. Σε κάθε στήλη έχει τοποθετηθεί ο τίτλος της κλίμακας και στο εσωτερικό της στήλης, κουκίδες-τελείες που αντιστοιχούν στις τιμές των T.B.

Για κάθε διάσταση ή κάθε υποκλίμακα αξιολόγησης, ο εξεταστής, εντοπίζει στη στήλη με τους τυπικούς βαθμούς, τον τυπικό βαθμό του παιδιού. Στη συνέχεια, διατρέχει οριζοντίως τη σειρά που βρίσκεται ο τυπικός βαθμός του παιδιού στον εν λόγω τομέα, για παράδειγμα «Σχολική Επάρκεια», ώσπου να συναντήσει τη στήλη που έχει τον τίτλο «Σχολική Επάρκεια», και βάζει σε κύκλο την κουκίδα που βρίσκεται στο σημείο συνάντησης της οριζόντιας σειράς και της κάθετης στήλης. Τέλος, ενώνει, διαδοχικά με ευθείες γραμμές, τις κυκλωμένες κουκίδες αντίστοιχα για το κάθε τεστ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΤΕΣΤ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΑΡΜΟΓΗΣ

Η αξιολόγηση ενός παιδιού από τον ειδικό απαιτεί τη σχετική θεωρητική κατάρτιση και ειδική εκπαίδευση, όχι μόνο ως προς τη διαδικασία της χορήγησης και βαθμολόγησης του τεστ, αλλά πιο ουσιαστικά ως προς την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Προϋποθέσεις για την ορθή αξιολόγηση με ένα τεστ αποτελούν βασικές γνώσεις ψυχομετρίας, γενική εκπαίδευση στη χορήγηση ενός σταθμισμένου τεστ (δημιουργία και διατήρηση ενός κλίματος επικοινωνίας και εμπιστοσύνης για να έχει το παιδί τη βέλτιστη επίδοση, τήρηση των κανόνων στάθμισης κ.λπ.) και γνώση της βαθμολόγησης του τεστ και της ερμηνείας των αποτελεσμάτων. Ο παρών Οδηγός δεν μπορεί να υποκαταστήσει την εκπαίδευση αυτή, η οποία είναι εξειδικευμένη και συνήθως υλοποιείται στο πλαίσιο ενός πανεπιστημιακού προγράμματος σπουδών. Μία σχετική επιμόρφωση-κατάρτιση μπορεί να προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις για τη χορήγηση του παρόντος τεστ, καθώς και βασικές γνώσεις για την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Περισσότερες πληροφορίες για τη θεωρητική βάση του τεστ και την ψυχοπαιδαγωγική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων παρέχονται στο τεύχος «Περιγραφή».

Η ερμηνεία των αποτελεσμάτων του τεστ γίνεται σε πρώτο επίπεδο με βάση τις υποκλίμακες και σε δεύτερο επίπεδο με βάση τις διαστάσεις του τεστ. Επίσης, η ερμηνεία γίνεται είτε ατομικά στο προφίλ των ενδοατομικών διαφορών του παιδιού, είτε ομαδικά, όταν το τεστ χορηγείται σε όλη την τάξη ή σε ομάδες παιδιών.

Για την ερμηνεία ενός ατομικού προφίλ, ακολουθείται η παρακάτω πορεία:

α) Αξιολογείται το **επίπεδο της αναφερόμενης προσαρμογής** του παιδιού και καθορίζεται η αξιολογική κατηγορία στην οποία ανήκει. Γενικά, αν ο/οι T.B. <43, τότε θεωρούμε ότι το παιδί παρουσιάζει κάποιες δυσκολίες στη συγκεκριμένη διάσταση ή στη συγκεκριμένη υποκλίμακα και χρειάζεται παραπομπή για διάγνωση ή κάποιας μορφής υποστήριξη. Το αντίθετο συμβαίνει στην υποκλίμακα «Προβλήματα Συμπεριφοράς», όπου αν υπάρχουν T.B.> 57 τότε θεωρούμε ότι το παιδί εμφανίζει προβλήματα.

β) Επισημαίνεται η ύπαρξη **ενδο-ατομικών διαφορών** συγκρίνοντας τις υποκλίμακες και τις διαστάσεις μεταξύ τους. Υπάρο-

χουν σημαντικές διαφορές σε επίπεδο διαστάσεων ή υποκλιμάκων; Μήπως σε κάποιους τομείς η συμπεριφορά του παιδιού τοποθετείται στην «πολύ υψηλή» κατηγορία ενώ σε άλλες στην «πολύ χαμηλή»; Όσο πιο τεθλασμένη είναι η γραμμή των Τ.Β. τόσο πιο πολλές και πιο μεγάλες είναι οι ενδο-ατομικές διαφορές που παρουσιάζει το παιδί. Για να θεωρηθεί η ενδο-ατομική διαφορά μεταξύ δύο ή περισσότερων διαστάσεων ή δύο περισσότερων υποκλιμάκων σημαντική, θα πρέπει η βαθμολογία του παιδιού να εντάσσεται σε διαφορετικές αξιολογικές κατηγορίες.

γ) Εντοπίζονται τομείς στους οποίους το παιδί ενδέχεται να έχει υψηλή βαθμολογία.

δ) Τα δεδομένα του τεστ συμπληρώνονται με άλλες πληροφορίες που υπάρχουν για το παιδί. Αυτές οι πληροφορίες μπορεί να προέρχονται από τη χορήγηση άλλων τεστ (γνωστικών ή μαθησιακών), από την παρατήρηση της συμπεριφοράς του παιδιού στην τάξη και από το εξελικτικό του ιστορικό.

Παραδείγματα αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του Τεστ

Τα παρακάτω παραδείγματα του τεστ δείχνουν τη διαδικασία ανεύρεσης των τυπικών βαθμών (Τ.Β.) από τους αρχικούς βαθμούς (Α.Β.) και σκιαγραφούν τις βασικές ερμηνευτικές παραμέτρους που προκύπτουν από τα αποτελέσματα. Για το στόχο αυτόν, έχουν επιλεγεί τα αποτελέσματα τεσσάρων παιδιών από το δείγμα στάθμισης: δύο παιδιών σχολικής ηλικίας (κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά σχολικής ηλικίας, ενός παιδιού προσχολικής ηλικίας (κλίμακα εκπαιδευτικού για παιδιά προσχολικής ηλικίας) και ενός παιδιού που φοιτά στην Ε΄ τάξη (κλίμακα αυτοαναφοράς). Τα παιδιά αυτά έχουν πολύ διαφορετικές επιδόσεις στο παρόν τεστ.

Σημείωση: Οι πίνακες των τυπικών βαθμών περιλαμβάνονται στο επόμενο τμήμα του Οδηγού (βλ. Μέρος 5).

1ο παράδειγμα παιδιού σχολικής ηλικίας

Ο «Νίκος» είναι ένα αγόρι 7 ετών και 6 μηνών που φοιτά στην Β΄ Δημοτικού. Σύμφωνα με την εκτίμηση του εκπαιδευτικού του, ο Νίκος ενδέχεται να έχει μαθησιακές δυσκολίες. Επίσης, σύμφωνα με τον εκπαιδευτικό του βρίσκεται περίπου στο μέσο όρο της τάξης του ως προς τις νοητικές του ικανότητες. Η σχολική του επίδοση εκτιμάται ως εξής: η επίδοσή του στην ανάγνωση βρί-

σκεται κάτω του μέσου όρου, στην ορθογραφία πολύ κάτω του μέσου όρου, και στην αριθμητική κάτω του μέσου όρου. Ο πίνακας 3.1 και το σχήμα 3.1 συνοψίζουν τα αποτελέσματα του τεστ, με βάση την κλίμακα του εκπαιδευτικού.

Τα αποτελέσματα για το Νίκο, δείχνουν ότι η επίδοσή του βρίσκεται κάτω του μέσου όρου, σε όλες τις διαστάσεις ψυχοκοινωνικής προσαρμογής (τοποθετείται στη «χαμηλή» αξιολογική κατηγορία). Ο βαθμός του στην υποκλίμακα «Προβλήματα Συμπεριφοράς» βρίσκεται άνω του μέσου όρου (Τ.Β.=63) τοποθετώντας τον στην «υψηλή» αξιολογική κατηγορία που σημαίνει

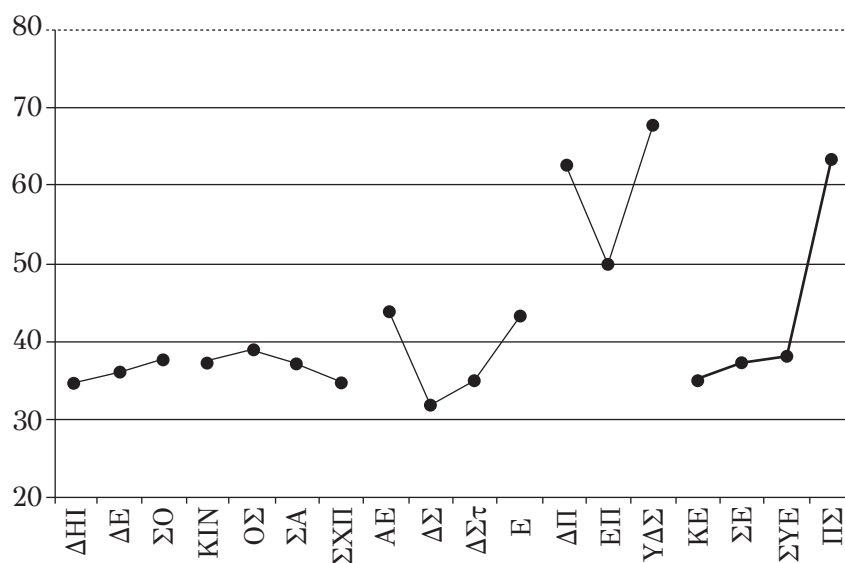
Πίνακας 3.1. Αποτελέσματα για τον Νίκο (7 ετών και 6 μηνών) στο Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής (κλίμακα εκπαιδευτικού)

Υποκλίμακες Διαστάσεις	ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ	
	Αρχικός Βαθμός	Τυπικός Βαθμός
Κοινωνική επάρκεια	67	35
Δεξιότητες διεκδίκησης/Ηγετικές ικανότητες	11	35
Διαπροσωπική επικοινωνία	40	36
Συνεργασία με συνομηλίκους	16	38
Σχολική επάρκεια	67	37
Κίνητρα	9	37
Οργάνωση/Σχεδιασμός	32	39
Σχολική αποτελεσματικότητα	12	37
Σχολική προσαρμογή	14	35
Συναισθηματική επάρκεια	67	37
Αυτοέλεγχος	26	43
Διαχείριση συναισθημάτων	10	32
Διαχείριση στρες	16	35
Ενσυναίσθηση	15	43
Προβλήματα Συμπεριφοράς	96	63
Διαπροσωπική προσαρμογή	27	63*
Ενδοπροσωπική προσαρμογή	19	50*
Υπερκινητικότητα/Δυσκολίες συγκέντρωσης	50	68*

* Για τις τρεις αυτές διαστάσεις καθώς και για την υποκλίμακα «Προβλήματα Συμπεριφοράς», οι υψηλοί τυπικοί βαθμοί δηλώνουν έντονα προβλήματα συμπεριφοράς.

ότι εμφανίζει προβλήματα συμπεριφοράς (ειδικότερα επιθετική, αντιδραστική συμπεριφορά και υπερκινητικότητα/ παρορμητικότητα). Ως προς τις ενδοατομικές διαφορές στις δεκατέσσερις διαστάσεις, ο βαθμός του Νίκου βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα χωρίς να παρουσιάζει ιδιαίτερες αυξομειώσεις. Σε μέσα επίπεδα, συγκριτικά με τους συνομηλίκους του, βρίσκεται η «ενδοπροσωπική προσαρμογή», δηλαδή ο Νίκος δεν παρουσιάζει συμπεριφορές απόσυρσης, άγχους, κ.λπ.

Γενικά, φαίνεται ότι ο Νίκος δυσκολεύεται πολύ στις διαπροσωπικές του σχέσεις, στις απαιτήσεις του σχολείου και της τάξης και στη διαχείριση και στον έλεγχο των συναισθημάτων του. Οι αδυναμίες αυτές συνοδεύονται από επιθετική συμπεριφορά, υπερκινητικότητα και δυσκολία συγκέντρωσης προσοχής. Αν ληφθεί υπόψη και η εκτίμηση του δασκάλου τη σχολική επίδοση του παιδιού στα βασικά μαθήματα, είναι φανερό ότι ο Νίκος ανή-

Σχήμα 3.1. Ψυχοδιαγνωστικό διάγραμμα για τον Νίκο (7 ετών και 6 μηνών).

Κλειδί: Διαστάσεις ΔΗΙ = Δεξιότητες διεκδίκησης/Ηγετικές Ικανότητες, ΔΕ = Διαπροσωπική επικοινωνία, ΣΟ = Συνεργασία με συνομηλίκους, ΚΙΝ = Κίνητρα, ΟΣ = Οργάνωση/Σχεδιασμός, ΣΑ = Σχολική αποτελεσματικότητα, ΣΧΠ = Σχολική Προσαρμογή, ΑΕ = Αυτοέλεγχος, ΔΣ = Διαχείριση συναισθημάτων, ΔΣτ = Διαχείριση Στρες, Ε = Ενσυναίσθηση, ΔΠ = Διαπροσωπική Προσαρμογή, ΕΠ = Ενδοπροσωπική προσαρμογή, ΥΔΣ = Υπερκινητικότητα/Δυσκολίες συγκέντρωσης, Υποκλίμακες: ΚΕ = Κοινωνική Επάρκεια, ΣΕ = Σχολική Επάρκεια, ΣΥΕ = Συναισθηματική Επάρκεια, ΠΣ = Προβλήματα Συμπεριφοράς.

κει στην κατηγορία των παιδιών που βρίσκονται «σε κίνδυνο» που πιθανόν συνοδεύεται από δυσκολίες μάθησης. Επιπλέον, φαίνεται ότι δεν έχει στη διάθεσή του ορισμένες δεξιότητες που θα λειτουργήσουν αντισταθμιστικά στη χαμηλή του επίδοση. Με βάση τα αποτελέσματα του τεστ για τη γενικευμένη χαμηλή προσαρμογή του Νίκου σε όλους τους τομείς, κρίνεται απαραίτητη η παραπομπή του στον ειδικό για περαιτέρω αξιολόγηση και διαφορική διάγνωση σε σχέση με τις δυσκολίες μάθησης και προσαρμογής για να καθοριστεί πρόγραμμα παρέμβασης.

2ο Παράδειγμα παιδιού σχολικής ηλικίας

Η «Ελένη» είναι ένα κορίτσι 10 ετών και 4 μηνών που φοιτά στην Δ' Δημοτικού. Σύμφωνα με την εκτίμηση του εκπαιδευτικού της, η Ελένη ενδέχεται να έχει μαθησιακές δυσκολίες. Επίσης, σύμφωνα με τον δάσκαλο, βρίσκεται άνω του μέσου όρου της τάξης της ως προς τις νοητικές της ικανότητες. Η σχολική της επίδοση εκτιμάται ως εξής: η επίδοσή της στην ανάγνωση βρίσκεται κάτω του μέσου όρου, στην ορθογραφία πολύ κάτω του μέσου όρου και στην αριθμητική περίπου στο μέσο όρο. Ο πίνακας 3.2 και το σχήμα 3.2 συνοψίζουν τα αποτελέσματα του τεστ (κλίμακα εκπαιδευτικού).

Τα αποτελέσματα, δείχνουν ότι ο βαθμός της Ελένης βρίσκεται στο μέσο όρο, στην Κοινωνική Επάρκεια, τη Συναισθηματική Επάρκεια και τα Προβλήματα Συμπεριφοράς (τοποθετείται στη «μέση» αξιολογική κατηγορία). Αυτό επιβεβαιώνεται και από το βαθμό της Ελένης στις επιμέρους διαστάσεις των τριών αυτών υποκλιμάκων. Αντίθετα, ο βαθμός της Ελένης σε όλες τις διαστάσεις της Σχολικής Επάρκειας την τοποθετεί σε επίπεδα πολύ κάτω του μέσου όρου («χαμηλή» αξιολογική κατηγορία) συγκριτικά με τους συνομηλίκους της. Χαμηλή, επίσης, είναι η βαθμολογία της Ελένης και στη Διεκδίκηση-Ηγετικές Ικανότητες.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του τεστ, η προσαρμογή της Ελένης, φαίνεται ότι είναι ικανοποιητική ως προς τις σχέσεις της με τους συνομηλίκους, και την ικανότητα αναγνώρισης, διαχείρισης και ελέγχου των συναισθημάτων της. Δεν παρουσιάζει προβλήματα ενδοπροσωπικής ή διαπροσωπικής προσαρμογής ή συγκέντρωσης προσοχής.

Σε αντίθεση με το Νίκο (προηγούμενο παράδειγμα), οι δυσκολίες της Ελένης εστιάζονται σχεδόν αποκλειστικά στη «Σχολική Επάρκεια». Πρόκειται δηλαδή, για ένα παιδί με καλές σχέσεις με τους συνομηλίκους του και επαρκείς συναισθηματικές δεξιότητες, το

Πίνακας 4.14. Δείκτες προσδιοριστίας (η^2) για τη συσχέτιση των δύο ακραίων διαφορικών ομάδων με τις επιμέρους μετρήσεις για κάθε διάσταση, κατά ηλικιακή ομάδα

Ηλικιακή Ομάδα 6:0:0 έως 7:11:30														
Items	ΔΗΙ	ΔΕ	ΣΟ	ΚΙΝ	ΟΣ	ΣΑ	ΣΧΠ	ΑΕ	ΔΣ	ΔΣτ	Ε	ΔΠ	ΕΠ	ΥΔΣ
1	0,43	0,49	0,62	0,78	0,82	0,79	0,74	0,67	0,59	0,70	0,48	0,75	0,60	0,57
2	0,67	0,58	0,76	0,74	0,48	0,79	0,77	0,77	0,61	0,67	0,31	0,75	0,49	0,75
3	0,49	0,65	0,65	0,77	0,80	0,73	0,52	0,65	0,68	0,62	0,29	0,60	0,49	0,78
4	0,63	0,63	0,55	0,74	0,81	0,81	0,78	0,58	0,50	0,60	0,38	0,83	0,68	0,75
5	0,68	0,63	0,62		0,63	0,78	0,79	0,73	0,70	0,65	0,62	0,52	0,57	0,73
6	0,75	0,61	0,67		0,71	0,78	0,65	0,68			0,52	0,71	0,62	0,61
7		0,66			0,75			0,66			0,43	0,60	0,50	0,48
8		0,59			0,69			0,39				0,77	0,33	0,75
9		0,60			0,62							0,65	0,51	0,47
10		0,55			0,82									0,70
11		0,61			0,72									0,32
12		0,55			0,89									0,42
13		0,66			0,55									0,46
14		0,73												
15		0,65												
Ηλικιακή Ομάδα 8:0:0 έως 9:11:30														
Items	ΔΗΙ	ΔΕ	ΣΟ	ΚΙΝ	ΟΣ	ΣΑ	ΣΧΠ	ΑΕ	ΔΣ	ΔΣτ	Ε	ΔΠ	ΕΠ	ΥΔΣ
1	0,52	0,51	0,61	0,70	0,75	0,70	0,72	0,73	0,57	0,59	0,49	0,83	0,49	0,59
2	0,66	0,60	0,67	0,81	0,37	0,82	0,74	0,71	0,49	0,65	0,32	0,59	0,57	0,74
3	0,55	0,50	0,57	0,79	0,72	0,55	0,71	0,71	0,62	0,66	0,37	0,71	0,36	0,76
4	0,62	0,63	0,63	0,69	0,80	0,81	0,75	0,58	0,39	0,63	0,29	0,83	0,67	0,80
5	0,69	0,65	0,63		0,73	0,76	0,77	0,75	0,63	0,56	0,64	0,61	0,66	0,83
6	0,73	0,65	0,68		0,64	0,83	0,65	0,71			0,56	0,79	0,50	0,64
7		0,64			0,76			0,63			0,30	0,75	0,51	0,44
8		0,58			0,78			0,37				0,70	0,30	0,76
9		0,51			0,69							0,65	0,45	0,45
10		0,66			0,77									0,71
11		0,49			0,73									0,58
12		0,57			0,88									0,55
13		0,63			0,75									0,58
14		0,64												
15		0,64												

Ηλικιακή Ομάδα 10:0:0 έως 11:11:30														
Items	ΔΗΙ	ΔΕ	ΣΟ	ΚΙΝ	ΟΣ	ΣΑ	ΣΧΠ	ΑΕ	ΔΣ	ΔΣτ	Ε	ΔΠ	ΕΠ	ΥΔΣ
1	0,52	0,48	0,63	0,83	0,82	0,82	0,74	0,69	0,61	0,46	0,30	0,76	0,58	0,48
2	0,74	0,54	0,74	0,77	0,59	0,85	0,81	0,75	0,58	0,62	0,26	0,70	0,49	0,68
3	0,56	0,41	0,65	0,81	0,75	0,65	0,68	0,67	0,62	0,66	0,39	0,75	0,50	0,57
4	0,58	0,38	0,48	0,65	0,83	0,86	0,76	0,48	0,46	0,61	0,36	0,83	0,66	0,70
5	0,72	0,53	0,63		0,76	0,82	0,75	0,78	0,73	0,52	0,56	0,66	0,64	0,69
6	0,70	0,56	0,60		0,65	0,90	0,62	0,74			0,38	0,74	0,50	0,48
7		0,58			0,74			0,66			0,39	0,63	0,55	0,54
8		0,59			0,75			0,25				0,75	0,28	0,64
9		0,45			0,65							0,64	0,37	0,46
10		0,58			0,78									0,72
11		0,54			0,82									0,64
12		0,40			0,88									0,46
13		0,58			0,76									0,55
14		0,61												
15		0,61												

Κλειδί: ΔΗΙ = Δεξιότητες διεκδίκησης/Ηγετικές Ικανότητες, ΔΕ = Διαπροσωπική επικοινωνία, ΣΟ = Συνεργασία με συνομηλίκους, ΚΙΝ = Κίνητρα, ΟΣ = Οργάνωση/Σχεδιασμός, ΣΑ = Σχολική αποτελεσματικότητα, ΣΧΠ = Σχολική Προσαρμογή, ΑΕ = Αυτοέλεγχος, ΔΣ = Διαχείριση συναισθημάτων, ΔΣτ = Διαχείριση Στρες, Ε = Ενσυναίσθηση, ΔΠ = Διαπροσωπική Προσαρμογή, ΕΠ = Ενδοπροσωπική προσαρμογή, ΥΔΣ = Υπερκινητικότητα/Δυσκολίες συγκέντρωσης.

Πίνακας 4.15. Δείκτες προσδιοριστίας (η^2) για τη συσχέτιση των δύο ακραίων διαφορικών ομάδων με τις επιμέρους μετρήσεις για κάθε υποκλίμακα καθώς και με τη συνολική Ψυχοκοινωνική Προσαρμογή, κατά ηλικιακή ομάδα

Ηλικιακή Ομάδα 6:0:0 έως 7:11:30									
Κοινωνική Επάρκεια	Σχολική Επάρκεια	Συναισθηματική Επάρκεια	Προβλήματα Συμπεριφοράς	Ψυχοκοινωνική Προσαρμογή*					
ΔΗΙ	0,70	ΚΙΝ	0,82	ΑΕ	0,66	ΔΠ	0,75	Κοινωνική Επάρκεια	0,77
ΔΕ	0,86	ΟΣ	0,89	ΔΣ	0,62	ΕΠ	0,42	Σχολική Επάρκεια	0,86
ΣΟ	0,85	ΣΑ	0,88	Ε	0,69	ΥΔΣ	0,80	Συναισθηματική Επάρκεια	0,78
		ΣΧΠ	0,85	ΔΣτ	0,69			Προβλήματα Συμπεριφοράς**	0,71

Ηλικιακή Ομάδα 8:0:0 έως 9:11:30									
Κοινωνική Επάρκεια	Σχολική Επάρκεια	Συναισθηματική Επάρκεια	Προβλήματα Συμπεριφοράς	Ψυχοκοινωνική Προσαρμογή*					
ΔΗΙ	0,73	KIN	0,82	ΑΕ	0,72	ΔΠ	0,79	Κοινωνική Επάρκεια	0,70
ΔΕ	0,84	ΟΣ	0,92	ΔΣ	0,50	ΕΠ	0,24	Σχολική Επάρκεια	0,86
ΣΟ	0,84	ΣΑ	0,89	Ε	0,59	ΥΔΣ	0,84	Συναισθηματική Επάρκεια	0,74
		ΣΧΠ	0,88	ΔΣτ	0,64			Προβλήματα Συμπεριφοράς**	0,71
Ηλικιακή Ομάδα 10:0:0 έως 11:11:30									
Κοινωνική Επάρκεια	Σχολική Επάρκεια	Συναισθηματική Επάρκεια	Προβλήματα Συμπεριφοράς	Ψυχοκοινωνική Προσαρμογή*					
ΔΗΙ	0,71	KIN	0,86	ΑΕ	0,66	ΔΠ	0,71	Κοινωνική Επάρκεια	0,68
ΔΕ	0,80	ΟΣ	0,93	ΔΣ	0,40	ΕΠ	0,25	Σχολική Επάρκεια	0,82
ΣΟ	0,79	ΣΑ	0,92	Ε	0,59	ΥΔΣ	0,82	Συναισθηματική Επάρκεια	0,72
		ΣΧΠ	0,87	ΔΣτ	0,68			Προβλήματα Συμπεριφοράς**	0,71

* Υπολογιζόμενη ως το άθροισμα των επιμέρους πέντε διαστάσεων

** Αντεστραμμένη μέτρηση ($([n_{\text{items}} \times 5] - X)$, προκειμένου να συμφωνεί με τη μετρική κατεύθυνση των άλλων συνολικών τιμών.

Κλειδί: ΔΗΙ = Δεξιότητες διεκδίκησης/Ηγετικές Ικανότητες, ΔΕ = Διαπροσωπική επικοινωνία, ΣΟ = Συνεργασία με συνομηλίκους, ΚΙΝ = Κίνητρα, ΟΣ = Οργάνωση/Σχεδιασμός, ΣΑ = Σχολική αποτελεσματικότητα, ΣΧΠ = Σχολική Προσαρμογή, ΑΕ = Αυτοέλεγχος, ΔΣ = Διαχείριση συναισθημάτων, ΔΣτ = Διαχείριση Στρες, Ε = Ενσυναίσθηση, ΔΠ = Διαπροσωπική Προσαρμογή, ΕΠ = Ενδοπροσωπική προσαρμογή, ΥΔΣ = Υπερκινητικότητα/Δυσκολίες συγκέντρωσης.

Στο σημείο αυτό (στους ανωτέρω Πίνακες) σημειώνεται η μέτρηση της συνολικής Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής, η οποία, όπως και στο Εργαλείο Εκπαιδευτικών Προσχολικής Ηλικίας, προέκυψε περισσότερο ως εννοιολογικό ερώτημα παρά ως προς στάθμιση μέτρηση και η οποία χρησιμοποιείται διερευνητικά και επικουρικά για τον υπολογισμό των διαφόρων δεικτών και για περαιτέρω μετρικό έλεγχο των τεσσάρων υποκλιμάκων.

ΚΛΙΜΑΚΑ ΑΥΤΟΑΝΑΦΟΡΑΣ

Στο στάδιο αυτό της ανάλυσης, για κάθε μία από τις 117 ερωτήσεις υπολογίστηκε ο δείκτης διαφοροποίησης σύμφωνα με την κλασσική θεωρία της ανάλυσης ερωτήσεων. Σύμφωνα με τον Πίνακα 4.16 καθορίστηκαν οι τιμές-ουδοί για τον περαιτέρω καθορισμό των δύο προς σύγκριση διαφορικών ομάδων.

Για τις δύο ακραίες διαφορικές ομάδες ακολούθησαν μονοπαραγοντικές αναλύσεις διακύμανσης και τα αποτελέσματα έδειξαν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε όλες τις περιπτώσεις ($p < 0,001$)

Πίνακας 4.16. Αρχικοί βαθμοί-ουδοί για τον καθορισμό των επαρκώς διαφοροποιούμενων ομάδων σύγκρισης

Διάσταση - Υποκλίμακα	Κατώτερο 27%	Ανώτερο 27%
Ηγετικές ικανότητες/Δεξιότητες διεκδίκησης	$X \leq 20$	$X \geq 26$
Διαπροσωπική επικοινωνία	$X \leq 36$	$X \geq 43$
Συνεργασία με συνομηλίκους	$X \leq 29$	$X \geq 35$
Κίνητρα	$X \leq 37$	$X \geq 44$
Οργάνωση/Σχεδιασμός	$X \leq 33$	$X \geq 39$
Σχολική αποτελεσματικότητα	$X \leq 36$	$X \geq 44$
Αυτοέλεγχος	$X \leq 19$	$X \geq 22$
Διαχείριση συναισθημάτων	$X \leq 26$	$X \geq 32$
Ενσυναίσθηση	$X \leq 18$	$X \geq 22$
Ενδοπροσωπική προσαρμογή	$X \leq 19$	$X \geq 30$
Υπερκινητικότητα/Δυσκολίες συγκέντρωσης	$X \leq 16$	$X \geq 23$
Αντίληψη για την ικανότητα στη γλώσσα	$X \leq 18$	$X \geq 26$
Αντίληψη για την ικανότητα στα Μαθηματικά	$X \leq 18$	$X \geq 25$
Αντίληψη για την ικανότητα μαθησης	$X \leq 27$	$X \geq 32$
Γενική αυτοεκτίμηση	$X \leq 30$	$X \geq 36$
Κοινωνική Επάρκεια	$X \leq 86$	$X \geq 102$
Σχολική Επάρκεια	$X \leq 107$	$X \geq 125$
Συναισθηματική Επάρκεια	$X \leq 64$	$X \geq 75$
Προβλήματα Συμπεριφοράς	$X \leq 35$	$X \geq 51$
Αυτοαντίληψη	$X \leq 96$	$X \geq 115$
ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ *	$X \leq 403$	$X \geq 453$

* Υπολογιζόμενη ως το άθροισμα των επιμέρους πέντε υποκλιμάκων κατόπιν αντιστροφής της μέτρησης των προβλημάτων Συμπεριφοράς.

εκτός ενός κριτηρίου F , όπου $p < 0,05$). Στους Πίνακες 4.17 και 4.18 συνοψίζονται οι δείκτες προσδιοριστίας (καμπυλόγραμμη συσχέτισης) η^2 .

Ως προς τα Προβλήματα Συμπεριφοράς, φαίνεται ότι υπάρχει μια καμπυλόγραμμη συσχέτιση με την ψυχοκοινωνική προσαρμογή, που σημαίνει ότι τουλάχιστον έως ενός σημείου-ουδού, τα προβλήματα συμπεριφοράς αποτελούν ισχυρό παράγοντα παρακώλυσης της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής. Συνεπώς, ενώ από τους δείκτες προσδιοριστίας φαίνεται ότι η μέτρηση αυτή ίσως και να μην έχει ιδιαίτερη βαρύτητα στην ψυχοκοινωνική προσαρμογή, κατόπιν της ανωτέρω ανάλυσης φαίνεται ότι η σημασία της μέτρησης αυτής, αν και σε σχετικώς καμπυλόγραμμη συνάρτηση με το τελικό σύνολο Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής, μπορεί να διαδραματίσει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο, εφόσον μας ενδιαφέρει μια τέτοια συνολική τιμή –έστω εννοιολογικώς^[6].

Πίνακας 4.17. Δείκτες προσδιοριστίας (η^2) για τη συσχέτιση των δύο ακραίων διαφορικών ομάδων με τις επιμέρους μετρήσεις για κάθε διάσταση

Item	ΔΗΙ	ΔΕ	ΣΟ	ΚΙΝ	ΟΣ	ΣΑ	ΑΕ	ΔΣ	Ε	ΕΠ	ΥΔΣ	Π	ΙΜ	ΙΜθσ	Αυτ
1	0,37	0,26	0,29	0,39	0,20	0,56	0,34	0,31	0,37	0,53	0,46	0,57	0,76	0,27	0,49
2	0,32	0,24	0,37	0,27	0,14	0,37	0,51	0,43	0,47	0,58	0,41	0,55	0,56	0,49	0,46
3	0,21	0,30	0,47	0,33	0,40	0,39	0,56	0,29	0,50	0,39	0,42	0,54	0,09	0,43	0,50
4	0,23	0,41	0,30	0,40	0,45	0,46	0,51	0,28	0,53	0,69	0,44	0,63	0,77	0,56	0,26
5	0,40	0,33	0,35	0,46	0,50	0,59	0,34	0,29	0,60	0,28	0,48	0,64	0,69	0,36	0,46
6	0,31	0,35	0,47	0,33	0,21	0,38		0,37		0,36	0,41	0,68	0,54	0,42	0,30
7	0,46	0,34	0,35	0,33	0,24	0,24		0,26		0,61	0,42			0,42	0,16
8		0,42	0,31	0,50	0,34	0,40		0,47		0,53					0,40
9		0,22		0,27	0,51	0,54				0,68					
10		0,41		0,46		0,38									

Κλειδί: ΔΗΙ = Δεξιότητες διεκδίκησης/Ήγετικές Ικανότητες, ΔΕ = Διαπροσωπική επικοινωνία, ΣΟ = Συνεργασία με συνομηλίκους, ΚΙΝ = Κίνηση, ΟΣ = Οργάνωση/Σχεδιασμός, ΣΑ = Σχολική αποτελεσματικότητα, ΑΕ = Αυτοέλεγχος, ΔΣ = Διαχείριση συναισθημάτων, Ε = Ενσυναίσθηση, ΕΠ = Ενδοπροσωπική προσαρμογή, ΥΔΣ = Υπερκινητικότητα/Δυσκολίες συγκέντρωσης, Π = Αντίληψη για την ικανότητα στη Γλώσσα, ΙΜ = Αντίληψη για την ικανότητα στα Μαθηματικά, ΙΜθσ = Αντίληψη για την ικανότητα μάθησης, Αυτ = Γενική αυτοεκτίμηση.

[6] Στην παρούσα στάθμιση, παρόλο που η συνολική μέτρηση Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής έχει υπολογιστεί και περιγραφεί, οι πληροφορίες που εμπεριέχονται στη μέτρηση αυτή δεν διαφέρουν αναλογικά, ως προς τα διάφορα σημεία θ του συνεχούς για το συγκεκριμένο λανθάνον χαρακτηριστικό, επομένως δεν ενδείκνυται η περαιτέρω περιγραφή της μέτρησης αυτής στους Πίνακες Τυπικών Βαθμών.

Πίνακας 5.1. (συν)

T.B.	ΚΕ(ΔΗ)	ΚΕ(ΔΕ)	ΚΕ(ΣΟ)	ΣΧΕ(ΚΙΝ)	ΣΧΕ(ΟΣ)	ΣΧΕ(ΣΑ)	ΣΧΕ(ΣΧΠ)	ΣΥΕ(ΑΕ)	ΣΥΕ(ΔΣ)	ΣΥΕ(Ε)	ΣΥΕ(ΔΣτ)	T.B.
51	—	46	—	—	46	21	—	28	16	23	19	51
52	15	47	18	—	47	—	23	29	—	—	—	52
53	—	48	—	15	48-49	22	—	30	—	24	—	53
54	16	49	—	—	50	—	24	—	17	—	20	54
55	—	50	19	16	51	23	25	31	—	25	—	55
56	17	51	—	—	52-53	—	—	32	18	—	21	56
57	—	52	20	17	54	24	26	—	—	26	—	57
58	18	53	—	—	55	25	—	33	19	—	22	58
59	—	54	21	—	56	—	27	34	—	27	—	59
60	19	55	—	18	57-58	26	—	35	—	—	—	60
61	—	56	—	—	59	—	28	—	20	28	23	61
62	20	57	22	19	60	27	29	36	—	—	—	62
63	—	58	—	—	61-62	28	—	37	21	29	24	63
64	21	59	—	—	63	—	30	38	—	—	—	64
65	—	60	23	20	64	29	—	—	22	30	—	65
66	22	61	—	—	65	—	—	39	—	31	25	66
67	—	62	24	—	—	30	—	40	—	—	—	67
68	23	63	—	—	—	—	—	—	23	32	26	68
69	—	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	69
70	24	65	25	—	—	—	—	—	24	33	—	70
71	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	71
72	25	—	—	—	—	—	—	—	—	34	—	72
73	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	28	73
74	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	—	74
75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	75
76	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76
77	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77
78	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	78
79	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79
80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80

Κλειδί (Κλίμακα Εκπαιδευτικού για παιδιά προσχολικής ηλικίας):

Κοινωνική Επάρκεια	Σχολική Επάρκεια	Συναισθηματική Επάρκεια
ΚΕ(ΔΗ) = Δεξιότητες Διεκδίκησης/ Ηγετικές Ικανότητες	ΣΧΕ(ΚΙΝ) = Κίνητρα ΣΧΕ(ΟΣ) = Οργάνωση & Σχεδιασμός	ΣΥΕ(ΑΕ) = Αυτοέλεγχος ΣΥΕ(ΔΣ) = Διαχείριση Συναισθημάτων
ΚΕ(ΔΕ) = Διαπροσωπική Επικοινωνία	ΣΧΕ(ΣΑ) = Σχολική Αποτελεσματικότητα	ΣΥΕ(Ε) = Ενσυναίσθηση ΣΥΕ(ΔΣτ) = Διαχείριση Στρες
ΚΕ(ΣΟ) = Συνεργασία με Συνομήλικους	ΣΧΕ(ΣΧΠ) = Σχολική Προσαρμογή	